

Dresler, Petr

Terminologie

In: Dresler, Petr. *Opevnění Pohanska u Břeclavi*. Měřínský, Zdeněk (editor); Klápště, Jan (editor). 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2011, pp. 8

ISBN 9788021054219

Stable URL (handle): <https://hdl.handle.net/11222.digilib/127635>

Access Date: 06. 12. 2024

Version: 20220831

Terms of use: Digital Library of the Faculty of Arts, Masaryk University provides access to digitized documents strictly for personal use, unless otherwise specified.

TERMINOLOGIE

Dlouhotrvající archeologické výzkumy na Pohansku, vývoj archeologie a jejich metod za posledních padesát let vyžaduje nezbytnost přehodnotit a přejmenovat již zavedenou, ale podle mého názoru nevyhovující terminologii.

Původní označení výzkumů destrukce opevnění Pohanska u Břeclavi vycházelo ze sledovaného terénního reliktu valu, který je pozůstatkem hradby. K tomu bylo přiřazeno pořadové číslo výzkumu, např. Val I, Val XIV. Tento relativně srozumitelný systém byl již záhy narušen v případě prvního výzkumu (Val I), kdy bylo otevřeno několik sousedících výzkumů označených jako sonda I až sonda IV. Další narušení systému shledáváme u výzkumu pod označením Val XIV, kde dvě rozměrově shodné sondy byly označeny jako Val XIVa a Val XIVb, a to z důvodu výzkumu ve stejný rok. Výzkum Východní brány spojuje dva výzkumy – Val XVI a Val XVII.

Nesystematické číslování a nevhodné římské číslice výzkumů jsem nahradil označením řez a římská čísla arabskými – R01, R14 atd. V textu pak hovořím o řezu R01 nebo výzkumu R01 apod., aby byla zřejmá jedinečnost označení a výzkumné akce.

V textu zásadně nepoužívám termín val. Nahrazuji jej termínem **destrukce opevnění**, který je sice delší, ale lépe vystihuje podstatu terénního reliktu, jenž je předmětem práce. Stejně tak jej nepoužívám pro popis zbytků opevnění odkrytých in situ – hradby. Opevnění odkryté výzkumy vykazuje vyšší míru stavebního umu, než bychom připustili pro val, tedy něco, co by bylo pouze navrženo bez vnitřní konstrukce.

Dalším z termínů všeobecně používaných ve spojitosti s pravěkými a raně středověkými opevněními je plenta. Je možné jej použít v případě galského opevnění typu murus gallicus, kde jsou kameny skládány pouze v jedné tenké vertikální vrstvě v čele hradby o maximální síle 0,6 m, spíše 0,4 m, ale v případě silnějších až mohutných čelních plent o síle od 0,8 m a více je vhodnější hovořit o zdi, byť by byla licovaná pouze z jedné strany. Proto jsem se rozhodl používat raději termín **čelní kamenná zeď**.

Popis hradby je orientován v příčném směru, z vnějšku dovnitř. Proto hovořím o čelní kamenné zdi a týlní dřevěné stěně, tedy z pohledu dobyvatele, a nikoliv obyvatele. Mezi čelní kamennou zdi a týlní dřevěnou stěnou se nachází jádro hradby vyplněné zeminou. Z tohoto důvodu používám označení **násyp jádra hradby**, který podle mého názoru lépe vyjadřuje charakter sledovaného prostoru. Jádro hradby může být v případě komorových konstrukcí duté a při jednodušším popisu by mohlo docházet k nepochopení, případně záměně konstrukčních prvků. V případě Pohanska sice případ prázdného jádra hradby nastal a zřejmě ani nenastane, ale je nezbytné si ponechat zadní vrátka otevřená.

Změny v terminologii se týkají pouze analytické části. V oddíle nálezových zpráv jsou popisy ponechány v originálním znění.